

Ministerstvo zemědělství

Č.j.: 49 296/2003-7320

Ministerstvo životního prostředí

Č.j.: 4089/OOV/03

Metodický návod odboru vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství a odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí

o úpravě postupu při plánování v oblasti vod v roce 2004 ve smyslu ustanovení § 25 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 140/2003 Sb., o plánování v oblasti vod a implementačního plánu Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

Určeno: Povodí Labe, státní podnik,
Povodí Vltavy, státní podnik,
Povodí Ohře, státní podnik,
Povodí Odry, státní podnik,
Povodí Moravy, s.p.,
Výzkumnému ústavu vodohospodářskému T.G. Masaryka,
Agentuře ochrany přírody a krajiny

K využití: krajským úřadům

Tímto metodickým návodem se upravuje postup pořizovatelů plánů oblastí povodí (správců povodí) pro rok 2004 ke splnění požadavků čl. 5 odst. 1 [Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES](#) ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále jen „Rámcová směrnice“), které jsou nezbytným podkladem pro zpracování plánů oblastí povodí podle ustanovení § 9 až 13 vyhlášky č. 140/2003 Sb., o plánování v oblasti vod a pro podání souhrnné zprávy za ČR podle čl. 15 odst. 2 Rámcové směrnice.

Čl. 1

Charakterizace oblastí povodí

1. Cílem prací v roce 2004 je pro každou oblast povodí sestavit „charakterizaci oblasti povodí“ v členění umožňujícím přípravu podkladů pro mezinárodní oblast povodí Labe, Odry a Dunaje, zahrnující:
 - analýzu jejích charakteristik,
 - zhodnocení vlivů a dopadů lidské činnosti na stav povrchových a podzemních vod,
 - ekonomickou analýzu v oblasti vod,

a to podle specifikace článku 5, článku 6 a Příloh II, III a IV Rámcové směrnice postupem dále uvedeným v tomto metodickém návodu jako podklad pro zpracování plánů oblastí povodí a pro podání souhrnné zprávy za ČR.

2. Zpracování charakterizace oblastí povodí zajišťují správci povodí, dále určené vybrané části celostátního charakteru zajišťuje Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka.
3. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka z pověření Ministerstva životního prostředí bude zajišťovat z podkladů zpráv za jednotlivé oblasti povodí sestavení návrhu souhrnné zprávy za ČR a zpráv pro části mezinárodních oblastí povodí Labe, Odry a Dunaje. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka zpracuje návrh závazné makety zprávy za oblasti povodí k 31. 1. 2004. Tento návrh bude projednán Komisí pro plánování v oblasti vod a schválen Ministerstvem životního prostředí do 29. 2. 2004.
4. Práce v roce 2004 budou navazovat na práce provedené v roce 2003 podle časového harmonogramu prací v Příloze tohoto návodu. Proces charakterizace oblastí povodí a zpracování souhrnné zprávy za ČR jsou pracovní rozděleny do pěti částí:
 - Povrchové vody
 - Podzemní vody
 - Ekonomická analýza
 - Chráněná území
 - Zpracování souhrnné zprávy za ČR

5. Podklady zpracované v roce 2003:

5.1 Pro povrchové vody:

- První vymezení vodních útvarů a navržení typologie útvarů povrchových a podzemních vod na základě charakteristik podle Přílohy II Rámcové směrnice (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka - červen 2003).
- Celostátní výchozí vymezení vodních útvarů povrchových vod v České republice (Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka ve spolupráci s jednotlivými správci povodí do 31. 12. 2003), které bude použito při charakterizaci oblastí povodí a následně pro souhrnnou zprávu za ČR.

Metodika vymezení vodních útvarů, která je podrobně popsána v [„Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručce implementace“](#) a v dokumentech EU „[CIS Guidance - Identification of Water Bodies](#), Horizontal guidance on the application of the term „water body“ in the context of the Water Framework Directive (HGIWB)“.

5.2 Pro podzemní vody

- První celostátní vymezení útvarů podzemních vod (Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka - červen 2003).
- Rozpracování výchozí charakteristiky útvarů podzemních vod (Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka do 31. 12. 2003).

5.3 Pro ekonomickou analýzu

- [Dokument WATECO](#) (CIS Guidance – Economics and the Environment, the Implementation Challenge of the Water Framework Directive)

- Výsledky [pilotního plánu Orlice](#) zpracovaného v rámci Twinning projektu.
6. Metodiky jednotlivých dílčích částí budou na základě průběhu zpracování charakterizace správcí povodí doplňovány a zpřesňovány a zpětně využity pro dokončení prací.

Čl. 2

Pracovní definice dobrého stavu povrchových a podzemních vod

1. Pro účely analýzy dopadů navrhne do 31. 3. 2004 Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka pracovní definici dobrého stavu povrchových a podzemních vod, a to na základě „pracovní definice referenčních podmínek“.
2. Podrobnosti o pracovní definici dobrého stavu povrchových a podzemních vod jsou uvedeny v oddíle 3.7 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručky implementace“.

Čl. 3

Analýza vlivů na povrchové vody

1. Analýzu vlivů na povrchové vody zajišťují správci povodí jako součást charakterizace oblasti povodí a jako podklad pro souhrnnou zprávu za ČR.
2. Požadavek provést analýzu vlivů na povrchové vody je stanoven v článku 5 a v Příloze II bodu 1.4 Rámcové směrnice. Hlavním úkolem tohoto procesu je vytvořit katalog významných vlivů a použít ho pro lepší pochopení faktorů ovlivňujících stav povrchových vod v oblasti povodí.
3. Prvním krokem při sestavování katalogu vlivů je sběr dat.
4. Po shromáždění příslušných dat bude nutno tato analyzovat a na základě kritérií významnosti určit, které vlivy lze považovat za významné.
5. Proces katalogizace významných vlivů je podrobně popsán v oddíle 3.5 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručky implementace“, a to včetně uvedení kritérií významnosti a metod pro provedení odhadu vlivů způsobených znečištěním z difuzních zdrojů.

Čl. 4

Analýza dopadů na povrchové vody (současný stav)

1. Analýzu dopadů na povrchové vody zajišťují správci povodí jako součást charakterizace oblasti povodí a jako podklad pro souhrnnou zprávu za ČR.
2. Požadavky stanovené v článku 5 a Příloze II bodu 1.5 Rámcové směrnice zahrnují „vyhodnocení možnosti, že útvary povrchových vod v oblasti povodí nedosáhnou cílů týkajících se environmentální kvality“. Cíle environmentální kvality stanovené v Rámcové směrnici se z velké části týkají termínu 22. 12. 2015. Proto je ve vyhodnocení nutné predikovat stav v povrchových vodách v roce 2015.

3. Jako první je nutné provést analýzu současného „rizika“, že vodní útvar povrchových vod nedosáhne cílů týkajících se environmentální kvality. Jedná se o tzv. analýzu rizik "v současnosti", která probíhá kombinací nepřímých a přímých hodnocení. Tyto techniky jsou uvedeny v oddíle 3.9 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručce implementace“ a využívají informací z monitoringu (tzv. přímé hodnocení) a informací o vlivech a přírodních charakteristikách (tzv. hodnocení nepřímé).
4. Současný stav vodního útvaru, vyhodnocený na základě dat z monitoringu či údajů o vlivech, je nakonec nutno porovnat s pracovní definicí dobrého stavu.
5. Proces a postupy analýzy dopadů je popsán v kapitole 3.9 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručce implementace“.

Čl. 5

Analýza dopadů na povrchové vody (výhled k roku 2015)

1. Analýzu dopadů na povrchové vody zajišťují správci povodí jako součást zpracování charakteristik oblasti povodí a jako podklad pro souhrnnou zprávu za ČR.
2. Jako základ pro analýzu dopadů pro rok 2015 mohou být použity výsledky analýzy dopadů pro současný stav.
3. Nástrojem pro odhad stavu v roce 2015 je základní scénář. Základní scénář poskytuje informace o trendech ve vývoji klíčových hnacích sil, ovlivňujících vlivy působící na stav vodních útvarů. Předpokladem pro predikci stavu v roce 2015 je stabilní vztah vliv-stav.
4. Predikovaný stav vodního útvaru v roce 2015, vyhodnocený na základě současného stavu a základního scénáře, je nakonec nutno porovnat s pracovní definicí dobrého stavu.

Čl. 6

Ekonomická analýza

1. Ekonomickou analýzu v oblasti vod zajišťují správci povodí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem životního prostředí a krajskými úřady.
2. Skládá ze tří částí:
 - socio-ekonomické analýzy nakládání s vodami a užívání vod,
 - zpracování základního scénáře,
 - analýzy návratnosti nákladů za vodohospodářské služby.

Čl. 7

Socio-ekonomická analýza nakládání s vodami a užívání vod

1. Socio-ekonomickou analýzu nakládání s vodami a užívání vod je vhodné provést současně s analýzou vlivů tak, aby bylo možno využít databáze „vlivů“ a doplnit ji o ekonomické prvky, a to podle návrhu uvedeného v příloze III.II dokumentu WATECO (CIS Guidance – Economics and the Environment, the Implementation Challenge of the Water Framework Directive).

2. Součástí socio-ekonomické analýzy nakládání s vodami a užívání vod musí být i ty sektory ekonomického života, které se přímo nepodílejí na hospodářském využívání vod, ale těží z dobrého stavu vod, tzn. rybolov, koupání a další činnosti. V tomto případě musí být zváženy další ekonomické aspekty, jako je např. frekvence, zvláštní výdaje, atd.
3. Tato analýza by měla umožnit následné vyhodnocení socio-ekonomických dopadů programů opatření.
4. Socio-ekonomická analýza nakládání s vodami a užívání vod je obsažena v kapitole 3.5 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručky implementace“.

Čl. 8

Základní scénáře

1. Základní scénář pro předpokládaný vývoj klíčových hnacích sil a vlivů na vody slouží jako podklad pro analýzu rizik v časové úrovni do roku 2015.
2. Zpracování základního scénáře na národní úrovni zajišťované Ministerstvem zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí z resortních politik a z dalších podkladů bude k dispozici po projednání v Komisi pro plánování v oblasti vod do 30. 4. 2004. Výsledkem bude vyhodnocení, jaké trendy/jaký vývoj u různých klíčových hnacích sil (zemědělství, různá průmyslová odvětví, vývoj populace, vodní politika, regionální plánování, cestovní ruch...) lze v období do roku 2015 očekávat.
3. Na základě základního scénáře na národní úrovni zajistí správci povodí ve spolupráci s krajskými úřady základní scénáře pro oblasti povodí s případnou podrobnější specifikací s termínem do 30. 6. 2004.
4. Základní scénář je popsán v kapitole 3.9 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručky implementace“.

Čl. 9

Analýza návratnosti nákladů

1. Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí zajišťuje shromáždění a zpracování údajů k analýze návratnosti nákladů na národní úrovni. Správci povodí ve spolupráci s krajskými úřady zajišťují shromáždění a zpracování údajů k analýze návratnosti nákladů na úrovni oblastí povodí.
2. Analýza návratnosti nákladů musí být zpracována do 31. 10. 2004 a rozděluje se do čtyř pracovních fází :
 - a. *Určení klíčových vodohospodářských služeb a popis národního rámce pro financování vodohospodářských služeb a cenovou politiku.* Jejím výsledkem pak bude schéma zobrazující pro každý typ vodohospodářské služby finanční toky mezi příjemci a poskytovateli služby. Dotace by měly být součástí uvedených schémat.
 - b. *Analýza nákladů za vodohospodářské služby* zahrnuje strukturu finančních nákladů na jednotlivé vodohospodářské služby (například kapitálové náklady, náklady na provoz, environmentální náklady a náklady na zdroje) a zhodnocení infrastruktury pro zajištění jednotlivých vodohospodářských služeb.

- c. *Analýza příjmů za vodohospodářské služby* získávaných od uživatelů vod formou plateb/poplatků za tyto služby poskytovatelům nebo do státních fondů.
 - d. *Posouzení návratnosti nákladů na vodohospodářské služby*, včetně zhodnocení podílu klíčových uživatelů na návratnosti nákladů a zhodnocení, zda je současná návratnost nákladů schopná vodohospodářské služby zajišťovat.
3. V příslušné zprávě správců povodí by kromě dat dostupných pro ekonomickou analýzu v oblasti vod podle článku 6 měla být rovněž specifikována data, která k dispozici nebyla, a rovněž kroky, které bude nutno dále v tomto směru podniknout (např. environmentální náklady).
 4. Na základě výsledků ekonomické analýzy dle článku 6 bude možno vyhodnotit současnou návratnost návratů za vodohospodářské služby ve třech mezinárodních oblastech povodí v České republice.
 5. Analýza návratnosti nákladů je popsána v kapitole 3.11 „Manuálu pro plánování v povodí České republiky – Praktické příručky implementace“.

Čl. 10

Analýza vlivů a dopadů na podzemní vody

1. Na základě informací o vymezení a zranitelnosti útvarů podzemních vod bude provedeno vyhodnocení, zda vlivy, kterým jsou vystaveny útvary podzemních vod, mohou způsobit, že tyto nedosáhnou environmentálních cílů.
2. Výchozí vyhodnocení dopadů na podzemní vody (současný stav) provede Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka do 31. 03. 2004 a bude zahrnovat analýzu informací získaných během charakterizace útvarů podzemních vod.
3. Na základě výchozí charakterizace útvarů podzemních vod a vyhodnocení dopadů na ně (stav k roku 2015) sestaví Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka ve spolupráci se správcem povodí do 31. 7. 2004:
 - Seznam útvarů podzemních vod, u kterých se očekává, že dosáhnou environmentálních cílů - pro tyto již nebude nutná žádná další charakterizace ani analýza dopadů.
 - Seznam útvarů podzemních vod, u kterých bylo zjištěno významné riziko, že těchto cílů nedosáhnou - pro tyto útvary bude nutné provést další charakterizaci a analýzu dopadů.
4. Požadavky na další charakterizaci a analýzu dopadů jsou uvedeny v bodě 2.2 Přílohy II Rámcové směrnice. Jedná se o požadavek sebrat a podrobněji analyzovat informace o zranitelnosti útvarů podzemních vod vůči vlivům, které by mohly způsobit, že nebude dosaženo environmentálních cílů, a podrobnější informace o samotných vlivech. Není nutné, aby ve všech případech byly shromážděny všechny informace uvedené v bodě 2.2 Přílohy II Rámcové směrnice. Je nutné mít k dispozici pouze relevantní podrobné informace.
5. Další vyhodnocení dopadů na podzemní vody zajistí správci povodí ve spolupráci s Výzkumným ústavem vodohospodářským T. G. Masaryka do 30. 9. 2004 za účelem co nejpřesněji stanovit, u kterých útvarů podzemních vod skutečně existuje riziko, že nedosáhnou environmentálních cílů.

6. Pro každý útvar podzemních vod označený jako rizikový je nutné určit:
- u kterých útvarů bude nutno uplatnit ustanovení článku 4.5 Rámcové směrnice (stanovení nižších cílů) z důvodu změn úrovně hladin podzemních vod (viz. bod 2.4 Přílohy II Rámcové směrnice)
 - u kterých útvarů bude nutno uplatnit ustanovení článku 4.5 Rámcové směrnice (stanovení nižších cílů), z důvodů dopadu znečištění na jakost podzemních vod (viz. bod 2.5 Přílohy II Rámcové směrnice)

V obou případech bude nutno provést odborné posouzení ekonomického dopadu dosažení dobrého stavu. Za tímto účelem bude nutno použít odhady, přičemž podrobnější analýzu bude možno provést až po roce 2005.

Čl. 11

Chráněná území

1. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka zpracuje ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny a správci povodí Registr chráněných území podle článku 6 a přílohy IV Rámcové směrnice, a to do 30. 9. 2004.
2. Agentura ochrany přírody a krajiny připraví podklady o chráněných územích vymezených pro ochranu stanovišť nebo druhů, ptačích oblastech a zvláště chráněných územích (podle odstavce v bodu 1 Přílohy IV Rámcové směrnice) do 30. 6. 2004.
3. Správci povodí připraví podklady o územích vyhrazených pro odběr vod pro lidskou spotřebu (podle odstavce i bodu 1 Přílohy IV Rámcové směrnice) do 30. 6. 2004 .

Čl. 12

Zpracování souhrnné zprávy za ČR

1. Dokončení procesu charakterizace (článek 5 Rámcové směrnice) zahrnuje:
 - Zpracování zprávy pro každou oblast povodí správci povodí a předložení Ministerstvu zemědělství, Ministerstvu životního prostředí a VÚV T.G.Masaryka do 15. 11. 2004.
 - Agregaci informací z oblastí povodí do zpráv pro části mezinárodních oblastí povodí Labe, Odry a Dunaje, zpracuje VÚV T.G.Masaryka a předloží Ministerstvu životního prostředí a Ministerstvu zemědělství do 31. 12. 2004.
 - Zpracování souhrnné zprávy za ČR
2. Ke zpracování zpráv za jednotlivé oblasti povodí bude použita maketa zprávy (viz Čl. 1, odstavec 3).

Čl. 13

Spolupráce

1. Při pracích na charakterizaci oblastí povodí, s ohledem na iterační postupy při řešení jednotlivých částí nutností doplňovat a upravovat metodické postupy a potřebou koordinace forem výstupů, budou všechny subjekty, jimž je tento metodický návod určen, vzájemně spolupracovat a významné problémy z hlediska celostátní koordinace předkládat Návrhové skupině Komise pro plánování v oblasti vod.
2. Pro práce na charakterizaci oblasti povodí bude využita metodická podpora Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka.

Čl. 14

Zapojení zainteresovaných stran

1. Zapojení zástupců z řad uživatelů vod, zástupců samospráv a dalších zúčastněných subjektů (nepřímo souvisejících s vodním sektorem) je v procesu charakterizace oblastí povodí přínosné při:
 - konkrétním sběru dat,
 - určování významných vlivů,
 - provádění přesnějších odhadů trendů a práci na základním scénáři,
 - verifikaci výsledků analýzy dopadů,
 - dočasném vymezení silně ovlivněných vodních útvarů.
2. Zapojení zainteresovaných stran je možno provést několika způsoby. Využít lze například:
 - zapojení zainteresovaných stran do práce Komise pro plánování v oblasti povodí nebo v příslušných pracovních skupinách,
 - vytvoření poradních fór,
 - pořádáním pravidelných veřejných konzultací v průběhu prací apod.

Čl. 15

Podklady a informace

Na internetových stránkách Ministerstva zemědělství www.mze.cz a Ministerstva životního prostředí www.env.cz je uvedena aktuální verze "Manuálu pro plánování v povodí České republiky - Praktické příručky implementace" spolu s dalšími informacemi a dokumenty relevantními pro plánování v oblasti vod .

V Praze dne 18 . prosince 2003

Ing. Miroslav Král, CSc., v.r.

ředitel odboru vodohospodářské politiky
Ministerstvo zemědělství

Ing. Jaroslav Kinkor, v.r.

ředitel odboru ochrany vod
Ministerstvo životního prostředí

